

EMEKÇİLERİN HAYATI DAHA FAZLA KAR İÇİN FEDA EDİLEMEZ, İŞ CİNAYETLERİNE SON

Bundan tam 28 yıl önce 3 Mart 1992 tarihinde, Zonguldak Kozlu Kömür Ocağında meydana gelen grizu patlamasında 263 emekçi hayatını kaybetti. TMMOB, Ülkemizdeki iş cinayetlerine dikkat çekebilmek, işçi sağlığının ve iş güvenliğinin önemini vurgulamak için 3 Mart tarihini, “İş Cinayetlerine Karşı Mücadele Günü” olarak ilan etmiştir. Kozlu’dan günümüze iş cinayetlerinde hayatını kaybeden emekçileri saygıyla anıyoruz.

Aradan yıllar geçti, 2020’ler Türkiye’inde emekçiler, işyerlerinde can vermeye devam ediyor. Her yıl, Kozlu faciasında kaybettiğimiz yurttaşlarımızın en az 6 katı iş cinayetlerinde hayatını kaybediyor.

İşyerlerinde insanlar ölüyor; işverenler ve devlet ölümleri seyrediyor. Önlem almayan işverenlere yaptırım uygulanmıyor, işyerleri yıllardır, işçi sağlığı, iş güvenliği yönünden denetlenmediği gibi, ölümlü iş kazalarının olduğu işyerlerinde, iş kazalarını incelemek üzere bile iş müfettişi görevlendirmiyor. Her gün en az 5 işçinin işyerlerinde iş cinayetlerinde hayatını kaybetmesi artık haber niteliği bile taşıyor. Hükümet yetkililerinin iş cinayetleri ile ilgisi baş sağlığı dileminin ötesine geçmiyor.

Ülkemizde iş kazası ve meslek hastalıklarına ilişkin istatistikler SGK tarafından tutularak kamuoyu ile paylaşılmaktadır. En son 2017 yıllarına ilişkin veriler açıklanmıştır. 2020 yılı Mart ayına gelinmiş olmasına rağmen 2018 ve 2019 yıllarına ait veriler kamuoyu ile paylaşılmamıştır.

SGK tarafından 2017 yılına kadar açıklanan istatistiklere göre;

- **2012** yılında **74.871** kazada **744** emekçi,
- **2013** yılında **191.389** kazada **1.360** emekçi,
- **2014** yılında **221.336** kazada **1.626** emekçi,
- **2015** yılında **241.547** kazada **1.252** emekçi,
- **2016** yılında **286.068** kazada **1.405** emekçi,
- **2017** yılında **359.766** kazada **1.636** emekçi,

İş cinayetlerinde hayatını kaybetti. 2017 yılında bir önceki yıla göre iş kazası sayısı %25 oranında, iş kazaları sonucu ölüm % 16 oranında artmıştır. 2017 yılına kadar açıklanan rakamların seyrine baktığımızda henüz açıklanmamış 2018 ve 2019 verileri korku uyandırmaktadır. Bu verilerin SGK tarafından açıklanamamasının sebebi nedir? Ülkemizde emekçilerinin hayatlarının önleyici çalışmalardan daha ucuz olduğu kamuoyundan gizlenmek mi istenmektedir? Bir kez daha Sosyal Güvenlik Kurumu’nu göreve, emekçilerin hayatını ilgilendiren bu bilgileri kamuoyu ile paylaşmaya davet ediyoruz!

2012 yılında, “iş sağlığı güvenliğinde devrim” söylemleri ile 6331 sayılı İş Sağlığı Güvenliği Kanunu çıkartıldı. 2012 yılından bu yana iş kazaları ve ölümlerde azalma bir yana, hem kaza sayısı hem de ölümler arttı. 6331 sayılı İş Sağlığı Güvenliği Yasasında ” işyerlerinde iş sağlığı güvenliğinin sağlanması işveren yükümlülüğündedir” denilmesine rağmen, uygulamada iş sağlığı güvenliği hizmetleri hem piyasalaştırıldı hem de sorumluluk iş güvenliği uzmanlarının omzuna yüklendi. Her kazadan sonra mutlaka iş güvenliği uzmanları gözaltına alındı, hatta tutuklandı. Oysa 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 8. Maddesinde de belirtildiği üzere, iş güvenliği uzmanlığı hizmeti “İşverene iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili konularda rehberlik ve danışmanlık yapmak”; yine Kanunun 6. Maddesi gerekçesinde belirtildiği üzere

de işverene “profesyonel yardım” kapsamındadır. Bu hükümlere rağmen ikincil mevzuatta iş güvenliği uzmanının görev kapsamını rehberlik dışında değerlendiren hükümler değiştirilmelidir. İş Güvenliği Uzmanları; işverenin yapmadığı veya yapamadığı çalışmaların takipçisi ve sorumlusu olmamalıdır.

Bu anlayışla, iş güvenliği uzmanları ve meslektaşlarımızın iş yeri kaynaklı kazalara meslek ve hastalıklarına yakalanmadığını, etkilenmediğini düşünmek, kamuoyuna böyle yansımaya sebep olmak akıl dışıdır. İşverenin ihmali, devletin üzerine düşeni yapmaması nedeniyle, uzmanlar ve meslektaşlarımız da tüm emekçilerle aynı kaderi paylaşmaktadır. Sadece bu yıl basına yansıyan haberlerde meslektaşlarımızın yüksekten düşme, elektrik çarpması, yük altında kalma, iş makinesi altına kalma, mekanik arızalar sebebiyle yaşamlarını kaybettiklerini, sakat kaldıklarını görmekteyiz.

Bu nedenle, çalışma yaşamı düzenleyen yasa yalnızca 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’ndan ibaret sayılmamalıdır. Çalışma yaşamı, başta 4857 sayılı İş Kanunu, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu olmak üzere birçok yasa ile biçimlendirilmektedir. 2003 yılında yürürlüğe konulan 4857 sayılı yasa ile çalışma yaşamı tamamen esnekleştirilmiş, işlerin alt işveren/taşeronla yaptırılması olağan çalışma biçimi olmuştur. , 4857 Sayılı İş Kanunu’nda yer alan “telafi çalışması”, “denkleştirme”, “çağrı üzerine çalışma”, “kısmi süreli çalışma”, “asıl işveren-alt işveren ilişkisi” başta olmak üzere kuralsız çalışma koşulları olduğu sürece işçi sağlığı ve iş güvenliği alanındaki düzenlemeler bir anlam ifade etmeyecektir. “İstihdam büroları” ile de iş ilişkileri tamamen “bırakın yapsınlar” “bırakın geçsinler” anlayışına dönmüş, tüm bunların sonucunda örgütsüzlük artmıştır. İş cinayetlerinin artmasında 4857 sayılı yasa ile getirilen esnek çalışma biçimlerinin önemli bir payı olmuştur. Dolayısı ile asıl üzerinde durulması gereken mevzuat bu olmalıdır.

İş kazaları, meslek hastalıkları “kader” değildir. İş kazalarını, meslek hastalıklarını “işin doğal bir sonucu “ olarak görülmesi, yeni iş cinayetlerine davetiye çıkarmaktadır.

İş güvencesi ile işçi sağlığı ve iş güvenliğinin birbirini tamamladığı gerçeğinden hareketle, tüm çalışanlar insana yakışır “norm ve standartta” bir sosyal güvenlik şemsiyesi altına alınmalıdır. Sigortasız ve sendikasız çalıştırma önlenmeli, kayıt dışı ekonomi kayıt altına alınmalıdır. Sendikalaşmanın önündeki engeller kaldırılmalı, çalışanların sosyal ve ekonomik yaşamları iyileştirilmelidir.

İşçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda iyileştirici adımlar atılabilmesi için öncelikle işverenlerin sorumluktan kaçmasının önünde geçilmelidir. İşverenlerin temel sorumluluklarından kaçtıkları, kendi yerlerine birer günah keçisi olarak iş güvenliği uzmanlarını koydukları bir çalışma yaşamında, önleyici ve engelleyici hiçbir çalışmanın yapılamayacağı açıktır.

Ülkemizde iş cinayetlerinin, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının bu denli yaygın olmasının bir diğer nedeni de, emekçilerin sendikal haklarının baskı altında tutulmasıdır. Sendikal örgütlenmenin önündeki engeller tüm çalışanlar için kaldırılmadıkça işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda yol almak mümkün olmayacaktır. Sendikasız uzman, sendikasız işçi, örgütsüz bir çalışma yaşamı ile emekçiler tüm olumsuzluklara karşı açık ve savunmasızdır.

İş kazaları ve iş cinayetleri ile mücadelenin temel bir kültür olarak topluma kazandırılması gereklidir. Yaşanan kaza ve cinayetlerde, ilgili tüm kurum, kuruluş ve kişilerin sorumluluklarını eksiksiz yerine getirmesi zorunluluğu, devlet politikası olarak toplumun tüm kesimlerine çocuk yaştan itibaren eğitimle birlikte kazandırılmalıdır.

Meslek hastalıkları tespiti ise hemen hiç yapılmamaktadır. SGK İstatistiklerine göre, yıllardır ülkemizde meslek hastalıkları nedeni ile ölüm hiç yoktur. Oysa bilimsel gerçeklikler göstermektedir ki; ülkemizde her yıl binlerce insan meslek hastalığından ölmekte, ama bu gerçeklik tespit edilmemekte, kamuoyuna açıklanmamaktadır

İşçi sağlığı ve iş güvenliği alanına ilişkin düzenlemelerin ve denetimin yalnızca Aile, Çalışma Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından yürütülmesi, doğru kararların alınmasının önünde bir engeldir. Bu nedenle düzenleme ve denetleme; Aile, Çalışma Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın yanında, Sağlık Bakanlığı, üniversiteler, sendikalar, TTB ve TMMOB'den oluşan idari ve mali yönden bağımsız bir enstitü tarafından yerine getirilmelidir. Çalışma yaşamına ilişkin tüm düzenlemeler bu enstitü tarafından yeniden ele alınmalı ve kararlaştırılmalıdır.

Bizler, her 3 Mart'ta olduğu gibi bu gün de iş cinayetleri ile mücadele etmek için sesimizi yükseltiyoruz. Ölüm, yaralanma ve sakat kalma; esnek ve güvencesiz çalışma hiçbir emekçinin kaderi değildir. İnsan onuruna yakışır, güvenli ve güvenceli çalışma hakkımız için sesimizi yükseltiyoruz. İnsanlar işyerlerinde ölmemeli, her gün işyerlerinden cenazeler çıkartılmamalıdır.

Tüm ülkede, tüm çalışma alanlarında işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemlerinin artırılması, bağımsız denetim sisteminin yerleştirilmesi, iş cinayetlerinin ve iş kazalarının durdurulması için yılmadan mücadele edeceğimizi kamuoyuna saygı ile duyuruyoruz.

Emekçilerin Hayatı Daha Fazla Kar İçin Feda Edilemez, İş Cinayetlerine Son!

02.03.2020

TMMOB Antalya İl Koordinasyon Kurulu